

Entreprenörer bakom Svea-Band

År 1916 började en 18-årig yngling, Olle Ringström senior, att tillverka reklamband i Linköping. På dagarna gick han runt och sålde banden, tillverkade på kvällarna och levererade dagen därpå. Myndighetsåldern var på den tiden 21 år, och först 1919 kunde han registrera firman SVEA-BAND, som låg inne på en gård vid Stora Torget, där SE-Banken ligger i dag.

Reklamband, som var bomullstrådar sammanfogade med hudlim, kunde förses med enkla tryck. De användes i många affärer vid paketinslagning. Konditorier, som slog banden runt tårt- och bakverkskartonger, var största kunderna. Julbanden, som satt runt julklapparna, utgjorde hela 40 % av årsproduktionen. De började tillverkas direkt efter julen för att levereras först nästa jul och var alltså mycket kapitalkrävande.

Den först anställde bandmästaren var Birger Johansson. Han stannade i företaget till sin pensionering på 1960-talet och bidrog med många innovationer, framför allt vid utvecklingen av etikettmaskiner och verktyg.

Den 1 januari 1926 trädde den just pensionerade fanjunkaren Ludvig Engström in i bolaget med friskt kapital, och firman ombildades till

aktiebolag under namnet SVEA BAND- & PAPPERSAKTIEBOLAG. Därmed utökades verksamheten med ett grossistsortiment av papper, påsar, papp och bindgarn. Lokalerna vid torget blev för små och flytt-lasset gick via en fastighet vid Kungsgatan till Ågatan 4, där man disponerade fyra våningar (utan hiss!) i gatuhuset samt ett tvåvåningshus på gården. Bottenvåningen innehades av ett metallgjuteri.

Med större lokaler kunde sortimentet utökas med ytterligare papperskvaliteter, blomsterpapper, påsar med tryck, notesblock samt kontorsförnödenheter m.m. Omkring 1928 började man med eget tryck men även att tillverka små hängetiketter för prismärkning.

Under senare delen av 1930-talet utökades etiketttillverkningen. Man köpte Frekventia i Tranås, som tillverkade klämetiketter, och 1938 köptes den första tyska maskinen som gjorde ennålsetiketter. Henry Andersson anställdes att sköta maskinen, och han kom sedan att under 50 år utveckla tekniken, inte minst när självhäftande etiketter kom på 1950-talet. Henry pensionerades som planeringschef 1988. 1937 köptes Malmgrens tryckeri och flyttades till Ågatan 4. Med följde tryckaren Ivar Pettersson och Maj Hagberg, som senare blev fru Pettersson.

År 1939 kom Kurt Olsson, som ändrade namnet till Bendt, in i firman som ekonom och blev den drivande kraften i verksamheten. Egentligen ville Kurt bli sjöofficer och gick som matros på en skuta från Timmer-nabben. Skutan kapsejsade i Engelska kanalen men Kurt lyckades simma i land. Han fick dock lungtuberkulos och en lunga förstördes, och därmed också hans förutsättningar att bli officer. Efter civilekonomexamen och en kort tid hos Tändsticksbolaget i Jönköping kom han till Svea-Band. Ludvig Engström hade en syster, Beda Larsson, som ägde textilaffären Beda. Hennes dotter Gärd blev Kurts hustru och när Ludvig Engström ville dra sig tillbaka köpte Kurt hans aktier. I början av 1940-talet köpte han även ut Olle Ringström, som dock behöll grossiströrelsen och tillsammans med kompanjonen Gramsby startade Ring Gram Bolaget.

I september 1939 bröt världskriget ut, och efter hand blev det kvotering av papper och kartong med allt större leveranssvårigheter. Ganska snart skapades en Priskontrollnämnd, som hade till uppgift att övervaka priserna, som nu snabbt sköt i höjden. För textil, konfektion, skor och en del andra varor fastställdes ett partikontrollnummer och ett

pris. Svea-Band var i stort sett nämndens enda leverantör av etiketter och de svarade också för en god tillgång av kartong m.m. Birger Johansson byggde under kriget kopior av befintliga maskiner och man köpte upp de etikettmaskiner som fanns i Sverige och renoverade dem. Svea-Band tjänade under några år mycket pengar och som Kurt en gång yttrade ”på etiketter var det ingen priskontroll”.

Bandtillverkningen var alltjämnt den dominerande delen, följd av etiketttillverkningen. Tryckeriet leddes av faktor Karlsson, ”Nebokalle”. 1942 kom Hilding Lund som faktor för tryckeriet, som då bestod av en Vingheidelbergare, två eldrivna digelpressar och två små diglar med fot- respektive handdrift. Med Lunds inträde skedde en snabb utbyggnad av tryckeriet. Gjuteriet på bottenvåningen flyttades och efter renovering av lokalerna kunde Linköpings Reklamtryck, som köpts av Erik Stålhammar, flytta in. Man hade bl.a. en snällpress med handläggning i format 90x140 samt en Lagerman digelautomat. Under kriget fanns inga möjligheter att importera maskiner till Sverige.

När en ny offsetpress köptes efter kriget, placerades den i Wahlquists Verkstäders lokaler, eftersom alla egna utrymmen var upptagna. Någon offsettryckare fanns inte i Linköping utan fick ”importeras” från Stockholm och man måste ha en andratryckare. En enfärgsoffset, Planeta 50x70, inköptes också. Senare inköp var en sättmaskin och en semperit- utrustning, och man låg i framkant av den tekniska utvecklingen. Etiketttillverkningen hade nu ett stort antal maskiner och man köpte även den första prägelpressen för sigillmärken.

Avsaknaden av hiss innebar att man på ryggen bar material, som kunde väga 100 kg eller mer, de fem trapporna upp till etikettfabriken. Det slet hårt på personalen. I det läget köpte företaget en tomt vid fraktgodsmagasinet och byggde först en lokal dit alla lager sammanfördes. 1951 stod en ny industrifastighet färdig, i vilken all verksamhet kunde koncentreras.

Här arbetade en rad kända Linköpingsbor: direktör Kurt Bendt, marknadschef Halvar Landerö, faktor Hilding Lund, i sätteriet Axel Rydell och Lars Hammar, i tryckeriet Ivar Pettersson, Uno Lindström, Gullvi Åkesson, Maj Pettersson, Jan Trygg, Roy Edlund och Lennart Jenkskog. I etikettfabriken fanns Henry Andersson, Dalert Öberg, Birger

Roy Edlund och Iris

Johansson, Nisse Österberg, Evert Johansson och Rune Grönqvist. På bandfabriken fanns Hans Möller, Torsten Yngve och Elsa Petersén och på lagret Nisse Olsson och Torsten Aldén, för att nu nämna några.

Kurt Bendt hade under 15 år vidareutvecklat och byggt upp en betydande verksamhet men fortsatte men nya utmaningar. 1954 började Svea-Band som första företag i Skandinavien att tillverka självhäftande papper och etiketter. I slutet av 50-talet växte företaget kraftigt och 1962 ansåg Kurt Bendt tiden vara mogen att sälja Svea-Band. Ny ägare blev AB Sjuntorp, som egentligen var ute efter monopol på reklambandsmarknaden. Den goda affären låg dock i de självhäftande etiketterna.

Kurt Bendt fortsatte därefter som innovatör och utvecklade en teknik för att göra kaffefilter med roterande cylindrar för sammanfogning och stansning. Tekniken såldes till Klippans Pappersbruk och hamnade senare hos Melitta.

BROR AXELSSON
med stöd av LARS HAMMAR